

6. Petrovici C., Didactica matematicii pentru învățământul primar, Polirom, Iași, 2014. 280 p.
7. Ursu L., Cîrlan L., Strategii didactice interactive în instruirea matematică primară, Chișinău 2006, 96 p.
8. Максимова Т., Петерсон Л., Поурочные разработки по математике, 1класс, издательство Вако, 2014, 400 стр.
9. https://ro.wikipedia.org/wiki/Scris_de_m%C3%A2n%C4%83
10. <https://studopedia.org/10-133080.html>
11. <https://www.didactic.ro/revista-cadrelor-didactice/a-ezarea-corecta-in-banca-i-pozi-ia-corecta-a-mainii-in-vederea-scrierii>
12. <https://www.copilul.ro/copii-3-6-ani/pregatire-pentru-scoala/cum-inveti-copilul-sa-tina-corect-creionul-a13389.html>
13. http://performer.ispef.biz/index_htm_files/Bendea%20sosa%20adrianaDisertatie%20ultima%20forma.pdf
14. <https://batut-emotions.ru/ro/happy-new-year/formirovanie-kalligraficheskikh-navykovu-mladshih-shkolnikov.html>

**ASPECTE DE FORMAREA A ABILITĂȚILOR ELEVILOR PRIVIND
COMPORTAREA CORECTĂ ÎN MEDIUL NATURAL LA DISCIPLINA
„DEZVOLTAREA PERSONALĂ”, ÎN CLASELE PRIMARE**

**ASPECTS OF FORMING PUPILS' ABILITIES REGARDING THE CORRECT
BEHAVIOR IN THE NATURAL ENVIRONMENT TO THE "PERSONAL
DEVELOPMENT" DISCIPLINE, IN PRIMARY SCHOOL**

*Ana Bulat, asistent universitar,
UPS „Ion Creangă” din Chișinău*

*Ana Bulat , university assistant,
"Ion Creanga" SPU from Chisinau,
ORCID: 0000-0002-5723-0195*

CZU: 373.3.033

DOI: 10.46728/c.v2.25-03-2022.p51-56

Abstract

This article addresses the issue of familiarizing the growing generation with the concepts of education for sustainable development and environmental education. Are elucidated some normative and methodological aspects regarding the correct behavior in the natural environment.

Key-words: integrity of the person, sustainable development, ensuring the quality of life, rational consumption, correct behavior, natural environment.

În contextul problemelor globale cu care se confruntă umanitatea, sistemul educațional acordă tot mai multă atenție educației pentru integritatea persoanei și dezvoltarea durabilă. Educația, deci nu este doar o parte integrantă a dezvoltării durabile, ci și un factor cheie favorizator al acesteia și o strategie esențială în urmărirea și atingerea obiectivelor dezvoltării durabile („Agenda 2030 pentru Dezvoltarea Durabilă”) care acoperă provocările globale cruciale pentru supraviețuirea umanității [4, p. 1]:

- ✓ asigurarea modelelor sustenabile de consum și producție;
- ✓ întreprinderea de acțiuni urgente pentru combaterea modificării climatice și a impactelor sale;
- ✓ conservarea și folosirea sustenabilă a oceanelor, mărilor și resurselor marine pentru dezvoltarea sustenabilă;
- ✓ protejarea, refacerea și depozitarea și promovarea folosirii sustenabile a ecosistemelor terestre, administrarea sustenabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, și oprirea degradării solurilor și refacerea acestora, oprirea pierderii biodiversității;
- ✓ asigurarea disponibilității și administrării sustenabile a apei și salubrității pentru toți;
- ✓ asigurarea accesului la energie accesibilă, sigură, sustenabilă și curată pentru toți [4, p. 11].

Astfel, familiarizarea generației în creștere cu conceptele educației pentru dezvoltarea durabilă (în continuare EDD) și educația pentru mediu, trebuie realizată începând cu nivelul preșcolar și continuând la celelalte niveluri de școlaritate.

Din considerentul perspectivei date, educația reprezintă o prioritate națională în RM și pune accent pe transmiterea de noi cunoștințe și valori culturale general-umane, pe dezvoltarea generației în creștere, pe formarea conștiinței și identității naționale, pe promovarea aspirațiilor de integrare socială și are un rol primordial în crearea premiselor pentru dezvoltarea umană durabilă și edificarea unei societăți bazate pe cunoaștere [5, p.1].

Astfel, documentele de politici educaționale naționale în vigoare [1, 2, 3] atestă conținuturi cu referire la concepția amintită anterior, la nivel transversal/transdisciplinar și disciplinar:

- la nivelul **sistemului de competențe – cheie/transversal/transdisciplinare** se pune accentul pe asimilarea de **valori sociale** [1, p. 12-13]:

► circumscrise de *Profilul absolventului claselor primare* care proiectează idealul educațional pe primul nivel de școlaritate prin patru atribute generice ale viitorilor cetățeni:

- **persoane cu încredere în propriile forțe;**
- **persoane deschise pentru învățare pe parcursul întregii vieți;**
- **persoane active, proactive, productive, creative și inovatoare;**
- **persoane angajate civic și responsabile.**

► formate/dezvoltate de *fiecare disciplină școlară prin competențe specifice* (sisteme integrate de cunoștințe, abilități, valori și atitudini) [1, p.13]:

- la nivelul disciplinei școlare „Dezvoltarea personală”(DP în continuare) în clasele primare dezideratele EDD se atestă prin competența specifică 2 „Utilizarea rațională a resurselor personale, sociale și ale mediului, demonstrând integritate și responsabilitate” și modulul 2 „Asigurarea calității vieții”, cu demersuri curriculare specifice claselor I-IV:

- **clasa I**, Modulul 2 „Asigurarea calității vieții”, unitatea de competență 2.3. *Adaptarea comportamentului la situații reale din viață*, **unitatea de conținut:** lucrurile personale; ordonarea lucrurilor personale; ordinea acasă și la școală.

- **clasa a II-a**, Modulul 2 „Asigurarea calității vieții”, unitatea de competență 2.1. *Identificarea comportamentelor corecte în grupul școlar și în mediul natural*, **unitatea de conținut:** grija față de natură (Acțiuni de protejare a naturii).

- **clasa a III-a**, Modulul 2 „Asigurarea calității vieții”, unitatea de competență 2.2. *Utilizarea economă a resurselor în mediul școlar și casnic*, **unitatea de conținut**: resursele care trebuie economisite (Tipuri de resurse: apă, energie electrică, căldură, consumabile etc. Modalități de economisire și beneficii).

- **clasa a IV-a**, Modulul 2 „Asigurarea calității vieții”, unitatea de competență 2.2. *Corelarea consumului rațional al bunurilor și protecția mediului*, **unitatea de conținut**: mediul ecologic (Contribuția fiecăruia la protecția mediului. Plan de acțiuni pentru un mediu curat) [1, p.185-194].

Detalierea demersurilor curriculare actuale abordate le găsim în actualul ghid (2018) la disciplina DP. Caracterul integrator al intervenției educaționale, specific dezvoltării competențelor, vizează utilizarea achizițiilor din cadrul altor discipline școlare, cât și valorificarea experienței din mediul de viață al elevului. Detaliem în continuare modulul 2 „Asigurarea calității vieții”:

► **Repererele conceptuale**: pun accent pe educația integrității persoanei și educația durabilă: gestionarea eficientă a resurselor proprii, naturale și sociale.

► **Mesajul educațional**: grija față de resurse: timp, apă, energie, mediul ambiant, consumabile; consumul bunurilor și serviciilor în limita necesităților – comportament economic.

► **Rezultatele învățării**: manifestarea atitudinii grijului față de natură; utilizarea grijulie a resurselor (timp, resurse naturale, energie, consumabile etc.).

► **Efectele interacțiunii dintre problematicile abordate**: comportamentul bazat pe demnitate, respect și corectitudine, atitudine grijulie față de resursele personale și cele ale mediului de viață, vor determina elevul spre un mod de viață sănătos și sigur și spre proiectarea carierei în concordanță cu potențialul propriu și diversitatea activităților profesionale [3, p. 230].

Disciplina DP prin conținuturile recomandate se caracterizează drept o disciplină cu caracter explorator și practic-aplicativ care presupune implicarea activă și directă a elevilor în activitatea de învățare, contribuind astfel la dezvoltarea abilităților elevilor de utilizarea eficientă și rațională a resurselor: personale, sociale și a mediului de viață învățându-i să se implice activ în viața comunității și să-și încerce potențialul individual prin diverse activități.

Alături de lista unităților de conținut enunțate în curriculum, cadrele didactice vor valorifica mai ales experiențele personale ale elevilor, în manieră integrată, printr-o raportare permanentă la ceea ce gândesc, simt și cum se comportă aceștia.

Realizarea eficientă a disciplinei DP necesită respectarea principiilor învățării centrate pe elev în relaționarea activă cu mediul său de viață; aplicarea unui ansamblu de tehnologii educaționale care va include, preponderent, metode interactive, participativ-actives, acestea fiind cele mai eficiente în vederea dezvoltării în mod integrat a cunoștințelor, deprinderilor, atitudinilor, valorilor de viață [3, p. 235].

În sensul acestei concluzii, propun unele exemple de secvențe de lecții aplicabile la disciplina DP, în clasele primare, pentru diferite etape ale activității didactice:

Clasa a II-a

Subiectul lecției 1: „*Nouă ne pasă!*”

Unitatea de competențe: 2.1. *Identificarea comportamentelor corecte în grupul școlar și în mediul natural.*

Etapa lecției „Evocare” pasul „Implică-te!”: la această etapă se poate opta pentru *brainstorming oral*. Se propune elevilor să găsească asocieri pentru cuvântul „natură”.

- „Spuneți tot ceea ce vă trece prin minte când roștiți cuvântul „natură”.

Elevii generează idei pe care cadrul didactic le va nota pe foaia de flip-chart. Apoi se solicită elevilor să formuleze propoziții dezvoltate care să cuprindă 2-3 concepte din cele notate pe tablă.

Activitatea finalizează cu o conversație euristică în baza cuvintelor propuse de elevi și a propozițiilor formulate astfel anunțând și subiectul lecției și obiectivele.

În **etapa lecției „Realizarea sensului” la pasul „Informează-te!”:** învățătorul va veni cu următorul mesaj informațional: „Diferitele activități practicate de oameni zi de zi aduc daune considerabile mediului natural. Dacă acest comportament dăunător continuă în același ritm, în curând nu vom mai avea spații verzi naturale, locuri de recreere, apă potabilă și resurse naturale de care să ne bucurăm: nu vor exista parcuri, unde putem să ne odihnim, nu vor mai fi lacuri unde putem înota sau pâraie a căror apă ne potolește setea. Comportamentul oamenilor poate schimba radical înfățișarea mediului.

În aceeași **etapă a lecției „Realizarea sensului” la pasul „Prelucrează informația!”:** se poate opta pentru metoda interactivă „Turul galeriei” iar ca tehnici complementare în realizarea acestei activități pot servi tehnicile „pixuri în pahar” și „Discuția dirijată”.

Se propune ca elevii să fie repartizați în grupuri de câte 4 în funcție de numărul lor în clasă. Se solicită fiecărui grup prin intermediul tehnicii „pixuri în pahar” să enumere activități care după părerea lor dăunează plantelor și animalelor din mediul natural. Fiecare grup va alege un lider, acesta, în baza ideilor propuse de membrii grupului va întocmi o listă a grupului pe care o va citi apoi întregii clase. Învățătorul va nota cele citite pe tablă, pentru a putea fi văzute de întreaga clasă. Apoi li se va oferi fiecărui grup câte o coală de hârtie și vor primi drept sarcină să reprezinte prin desen o activitate dintre cele listate. Grupurile anunță despre alegerea făcută astfel încât fiecare grup să deseneze o activitate diferită. Învățătorul mai poate pune la dispoziția elevilor diverse imagini decupate sau reviste din care aceștia pot decupa imagini corespunzătoare activității dăunătoare alese pe care o vor alipi la desenul comun realizat. La finalizarea desenelor cadrul didactic va ajuta elevii să facă schimb de desene, să le privească și analizeze iar ulterior prin discuție dirijată elevilor li se solicită să-și expună părerea referitor la desenul primit. Aceștia vor răspunde la întrebări de genul: Cum credeți ce s-a întâmplat în imaginea respectivă? Dăunează aceasta lumii sălbatice? De ce? Persoana care face această activitate se simte bine? Ce forme alternative ale aceleiași activități ați putea enumera, dar care e mai puțin dăunătoare? Cu întrebări de acest gen învățătorul poate dirija discuția. După ce elevii au răspuns la întrebări, desenele vor fi afișate pe perete pentru a realiza un tur al galeriei care să le amintească elevilor despre comportamentul dăunător al oamenilor contra naturii.

Subiectul lecției 2: „*Suntem grijulii cu natura*”(demers curricular: grija față de natură; acțiuni de protejare a naturii).

Unitatea de competențe: 2.1. *Identificarea comportamentelor corecte în grupul școlar și în mediul natural.*

Pentru etapa lecției *Evocare* se optează la pasul *Implică-te!* pentru tehnica *Graficul T*, forma de lucru frontal prin *brainstorming oral*.

Din timp se distribuie elevilor câte 2 cartonașe cu cuvintele „Da” și „Nu”. Se adresează următoarele întrebări:

1. Arunci gunoaie în parcuri și pe străzi?
2. Lovești animale sau păsări pe care le întâlnești în cale?
3. Ai plantat vreodată un pom sau o plantă?
4. Strici cuiburile păsărilor?
5. Folosești apa rațional atunci când faci proceduri de igienă personală?
6. Oferi de mâncare păsărilor care rămân să ierneze la noi?
7. Lași pungile cu gunoi în pădure după picnicuri și excursii?
8. Rupii crengile și plantele pe care le întâlnești în cale?

Răspunsul la întrebări se solicită prin ridicarea cartonașului cu răspunsul „Da” sau „Nu”. La finele activității, prin debriefing și autoevaluare, se evidențiază răspunsurile corecte, iar prin reflecție personală se propun sugestii de autocorectare.

Clasa a III-a

Subiectul lecției: „*Economisim ca să ne ajungă*” (demers curricular: resursele care trebuie economisite; tipuri de resurse: apă, energie electrică, căldura, consumabile etc., modalități de economisire și beneficii).

Unitatea de competențe: 2.2. *Utilizarea economă a resurselor în mediul școlar și casnic.*

Pentru etapa lecției *Reflecție* la pasul *Comunică și decide!* se optează pentru *Tehnica 6-3-5*, forma de lucru în grup.

Elevii sunt repartizați în grupuri a câte 6. Fiecărui grup i se oferă o foaie cu un tabel format din 4 coloane și 7 rânduri. În prima coloană fiecare elev își notează prenumele iar celelalte coloane vor conține câte o idee(soluție). Pe rând elevii completează spațiile tabelului cu câte 3 soluții pentru problema anunțată: *Economisirea energiei electrice*. Astfel, foaia cu tabelul circulă făcând 5 mișcări în cadrul grupului de 6, până ajunge la elevul de la care a pornit, apoi în cadrul grupului de 6, sunt discutate toate ideile și sunt selectate cele mai originale, care vor fi prezentate celorlalți elevi [6, p. 52].

Clasa: IV

Subiectul lecției: „*Locuitorii apelor sunt în pericol. Poluarea cu plastic*” (demers curricular: mediul ecologic; contribuția fiecăruia la protecția mediului.; plan de acțiuni pentru un mediu curat).

Unitatea de competențe: 2.2. *Corelarea consumului rațional al bunurilor și protecția mediului.*

În etapa lecției: *Reflecție*, la pasul *Comunică și decide!* se optează pentru tehnica *Gândește-perechi-prezintă*, forma de lucru în perechi. Se solicită elevilor să lectureze problema: *Cum reducem cantitatea de plastic utilizat?* Timp de 3-5 minute elevii, individual, propun soluții rezolutive la problema expusă. După elaborarea opiniilor personale, elevii, discută împreună pentru formularea unei liste comune cu soluții. Se prezintă frontal ideile personalizate a perechilor. Se estimează, împreună cu întreaga clasă cele mai reprezentative sugestii/soluții optime pentru diminuarea efectelor distructive ale poluării cu plastic a apelor [7, p. 51].

BIBLIOGRAFIE

1. Curriculum Național. Învățământul primar. Chișinău, 2018, Aprobat la Consiliul Național pentru Curriculum (Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1124 din 20 iulie 2018). https://mecc.gov.md/sites/default/files/curriculum_primare_site.pdf
2. Curriculum Național Planul-Cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal anul de studii 2021–2022. Chișinău: MECC, 2021. https://mecc.gov.md/sites/default/files/_plan-cadru_2021-2022_pt_siteul_mecc_plasat_la_20.04.2021.pdf
3. Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar, Chișinău, 2018. https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_curriculum_primare_rom_5.pdf
4. Educație pentru obiectivele dezvoltării durabile: Obiective de învățare. UNESCO, 2017. Disponibil: <https://www.edu.ro/sites/default/files/manual%20UNESCO%20-%20Educatie%20pentru%20Obiectivele%20de%20Dezvoltare%20Durabila.pdf>
5. Strategia de dezvoltare a educației pentru anii 2014-2020 „Educația-2020”. Aprobata prin Hotărârea Guvernului nr.944 din 14 noiembrie 2014. Disponibil:
6. <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=355494>
7. URSU, L., SARANCIUC-GORDEA, L. Formarea cadrelor didactice în direcția realizării educației ecologice la treapta primară de învățământ. Recomandări, sugestii, recorelări. Chișinău: UPS „Ion Creangă” Laboratorul științific Ecoeducație, 2012. Disponibil: <file:///C:/Users/User/Downloads/Saranciuc-Gordea,%20Liliana%20-%20Formarea%20cadrelor%20didactice%20in%20directia....pdf>
8. CARTALEANU, T., COSOVAN, O. Aplicarea tehnicilor de dezvoltare a gândirii critice. Disponibil: <http://prodidactica.md/wp-content/uploads/2016/09/4.pdf>

ABORDAREA INTEGRATĂ – O VIZIUNE ASUPRA EDIȚIEI URMĂTOARE A CURRICULUMULUI PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

INTEGRATED APPROACH – A VISION ON THE NEXT EDITION OF THE PRIMARY EDUCATION CURRICULUM

*Mariana Marin, dr., conf. univ.,
UPS „Ion Creangă” din Chișinău*

*Mariana Marin, PhD, associate professor,
„Ion Creanga” SPU, Chisinau
ORCID: 0000-0001-6827-4524*

CZU:373.3.091.214

DOI: 10.46728/c.v2.25-03-2022.p56-62

Abstract

This article presents a viewpoint upon the integration as a notion, in accordance with the school curriculum. By accepting this research, the definition of integration becomes one of a combination of study objects, which will lead to a result that is based on the life experience of the pupil, as a primordial method of turning knowledge into values. Functioning as existential situations, cross-curricular subjects are recommended, while, attributing integration in the context of curricular structure, may start from the following concept: a problem – vital situation – learning/forming sequences – knowledge fields and their contribution – the concept/notion of transdisciplinary valorification.

Key-words: integrated curriculum, vital issues, cross-curricular topics, student experience, transdisciplinary thinking